

Sid 2 **LEDAREN:** Kimitoöns samtalstjänst för de stålarbetare som mister jobben ger rätt signal. En sann kyrka känner sin bygd och sitt folk, i kostym och arbetskläder.

TORSDAG 12 JULI. NR 28/2012

Semester
– skola för
relationen

Sidan 7

Inte en
dag utan
bibelvers

Sidan 16

Flykten
ledde
hem

Sidan 6

Till en far

Sidan 8

Kyrkan talar för solidaritet i EU-arbetet

Trots den ekonomiska krisen måste EU hålla fast vid de gemensamma värderingarna.

Kyrkan oroar sig för en generation EU-medborgare som är på väg att förlora hoppet. **SIDAN 4**

PROFILEN: JOHANNA NORRDAHL

Från Sideby till Jordanien

Personlig godnattbön är lägrets höjdpunkt

Sidan 5

Bartimeus sträcker ut sin hand i Hauho

Sidan 14

Känd gospelkvartett till Finland

Sidan 6

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Gå med vid arbetarnas sida

KP SEMESTERFINLAND når sin kulmen de här veckorna. Arbetsplatser hartystnat, många korridorer ekar tomma när finländarna med en lättadens suck slår igen dörren och går ut i det allra mest hett efterlängtrade. Men för en del blev julisemestern 2012 en djupdykning ut i ovissheten.

Det har de anställda vid FN-steel fått känna av. Semester inbegriper ju tanken att man har ett jobb kvar att få ledigt från. Det är något de 450 anställda inte kunnat räkna med sedan chockbeskedet om företagets konkurs kom strax efter midsommar. Hoppet om att någon ska ta över lever, naturligtvis, för industrin är något av en livsnerv för bygden. Förutom de direkt drabbade vid FN-steels vals- och stålverk i Dalsbruk och Koverhar får man räkna med nästan lika många berörda underleverantörer eller serviceföretagare. När KP går i tryck är det ändå fortfarande oklart om det blir någon fortsättning, trots hoppfulla rykten bland orsbefolkningen.

MITT I DETTA står också församlingen. Det är deras medlemmar som drabbas, deras bygd som får sig en knockout. Därför är den signal som särskilt Kimitoöns församling valt att sända viktig. Genom att öppna dörren till ett samtalsrum för de drabbade i kyrkan rent konkret, med låg tröskel och utan tidsbeställning, visar man att församlingen går med.

Än så länge har uppslutningen låtit vänta på sig. Men, som kyrkoherdens vikarie Karin Donner påpekar, arbetarna jobbar ju fortfarande och har fullt upp. Snart nog kan behovet av samtal öka. När det som skulle vara semester blir en tillvaro utan deadline.

FRÅGAN OM församlingens närvaro är viktig. Den allmänna religionsförsiktigheten förvandlar lätt kyrkan till ett hermetiskt tillslutet rum dit folk bara tittar in i finkostym. Men arbetskläderna hör lika hemma där, sedan början för tvåusen år sedan.

Hur värdefullt det är när kyrkan tar sin plats i det som händer visar lokal-församlingarnas aktivitet när Salo drabbades av motsvarande sorg. Det noteras, precis som exminister Stefan Wallin nu har noterat för samlingarna bland dem som slutit upp för bygden i sin insändare i Västra Nyland här-omveckan.

Religionsfrihets- och religionslöshetsdiskussionerna under de senaste åren har gjort att kyrkans regelbundna närvaro på arbetsplatser och i offentliga rum inte längre upplevs naturlig. Det är ändå inte en orsak för församlingen att ge upp sin kontakt till medlemmarna i dessa rum. Även om man inte har en särskild företagspräst på ortens storindustri är det viktigt att känna till den verklighet många av församlingsborna jobbar i och lever av. Att Kimitoöns församling handlar som den nu gör visar återigen att så är fallet. När kommundirektören öppet talar om katastrofstämning och att det är de tuffaste nyheter han någonsin fått som kommundirektör, ja då har också församlingen orsak att slå upp sina portar, att vika några arbetstimmar mitt i semesterstiltjen – i självklar solidaritet och medvandrande.

”Semester inbegriper tanken att man har ett jobb att få ledigt från.”

PROFILEN: JOHANNA NORRDAHL

”Jag tror på att alla människor är goda människor.”

Doppar tårna i Sideby

Från Stockholm till Tanzania, Kambodja och Jordanien, men med hjärtat i Sideby. På posten i byn utanför Kristinestad bestämde sig Johanna Norrdahl för att jobba med humanitär hjälp.

TEXT OCH FOTO: ANDREAS ANDERSSON

Johanna Norrdahl är uppvuxen i Stockholm, men eftersom hennes mamma är hemma från Sideby i södra Österbotten har hon tillbringat alla somrar där. När hon var ungefär sju år gick hon till byns postkontor för att skicka ett vykort till sin kompis i Sverige. I korthyllan fanns vykort av Unicef som var dubbelt så dyra som turistvykorterna från Sideby.

– Men jag skulle ändå ha Unicef-kortet, för Unicef hjälpte barn. Och så sa jag att det där vill jag jobba med när jag blir stor, minns hon.

Det minnet var dolt under många år men kom fram igen när hon jobbade med ett biståndsprojekt.

– ”Just det, det här ville jag göra”, kom jag ihåg.

Jorden runt till Amman

I juni började Johanna Norrdahl jobba på Kyrkans Utlandshjälps regionkontor i Amman, Jordanien. Vägen dit har varit upplevelserik.

Hon studerade socialantropologi, studiet av samhället och människan som kulturell varelse, vid Stockholms universitet och internationella relationer vid Malmö universitet. Ett stort intresse för språk, religion, kultur och att se världen gjorde att hon grep varje chans att resa under studierna. En termin var hon i Afrika och reste från Sydafrika till Tanzania, var utbytesstudent i Venezuela och reste till Iran med utrikespolitiska föreningen vid Stock-

holms universitet. Hon gjorde sin magistersavhandling om visuell kommunikation då hon jobbade med ett HIV/Aids-projekt i Tanzania.

– Det var så jag kom in i den här världen. När jag avslutade mina studier visste jag att det var humanitärt arbete jag ville göra.

Efter studierna har hon jobbat i Skottland, Kambodja och Jordanien, där hon nu ska stanna i åtminstone två år till.

– Jag håller på att lära mig arabiska, både att läsa, skriva och tala, så jag ville stanna lite till.

Pilgrimsryggsäcken packad

När Norrdahls kontrakt med ICMC, International Catholic Migration Commission, i Amman tog slut i början av året sökte hon jobb men fick inte svar. Hon planerade att pilgrimsvandra till Santiago de Compostela i Spanien.

– Jag hade planerat vandringen i tio-femton år. Jag hade köpt skorna, sovsäcken, till och med försäkring, och ryggsäcken stod färdigpackad.

Så fick hon meddelandet att hon fått jobb i Amman. Tjugo dagar senare skulle hon börja, och vandringen hade hon räknat att skulle ta omkring fem veckor. Så den fick vänta.

– Jag kunde ha vandrat halva sträckan och åkt tillbaka senare, men det är inte riktigt samma sak.

ICMC, som hon jobbat för i Jordanien under de senaste två åren, är en ka-

tolks organisation. Nu jobbar hon för Kyrkans Utlandshjälp, också en kristen hjälporganisation.

– Den förra organisationen valde jag främst för deras inriktning på flyktingar. Jag tyckte också det skulle vara spännande att jobba i ett muslimskt land. Jag hade jobbat i Sydamerika som är väldigt katolskt, och sedan i Kambodja som är buddhistiskt. Så Jordanien knöt ihop säcken med världsreligioner. Men jag inte katolik, jag är ju från Sideby, skrattar hon.

Sideby? Är du inte Stockholmare?

– Nej, jag tänker faktiskt att jag är från Sideby. Jag blev väldigt glad då man kunde ändra sin ”kommer från”-status på Facebook till typ Österbotten. Då

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Chefredaktör och ansvarig utgivare
May Wikström
tfn (09) 612 615 33/
040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
Tfn (09) 612 615 49
Fax (09) 278 4138
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten
Norrmalmgatan 21 A
68600 Jakobstad
gsm 050 585 6460

Redaktörer:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Andreas Andersson
tfn (09) 612 615 52
Rolf af Hällström
tfn (09) 612 615 53

Tomas von Martens
tfn (09) 612 615 49

Michaela Rosenback
tfn (09) 612 615 51

Johan Sandberg
(Österbotten)
gsm 050 585 6460

Sofia Torvalds
tfn (09) 612 615 54

Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho

Utges av:
Fontana Media Ab

Bank: Sampo
IBAN: FI34 8000
13011585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Andreas Andersson

Tryck: Botnia Print,
Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonseredaktör:
Erika Rönngård
tfn (09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 23% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före.

För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Tom Kytöpuuro,
gsm 041 447 5725

Björn Sten,
gsm 0400 012 390

Leif Westerling,
gsm 050 329 4444,
fax (09) 278 4138

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
gsm 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar tfn (09) 612 615 50, **prenumeration@kyrkpressen.fi**.

Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 68 €
Utlandet 83 €

valde jag det, så är det min status på Facebook är det väl på riktigt.

Det är där rötterna är, säger hon. Mormor bor där, morfar och mamma är begravda där.

– När jag sitter på bryggan på sommarstugan i Sideby med tårna i vattnet, med mormor på ena sidan och min syster på andra sidan, då är jag som allra lyckligast.

Därför tycker hon att det är särskilt roligt att jobba för finska kyrkans utlandshjälp. Det känns lite som att komma hem.

Ingenting är konstigare än man gör det

När jag frågar Johanna Norrdahl vad hon tror på funderar hon en stund.

JOHANNA NORRDAHL tycker om havet och ljudet av vågor, vilket hon kommer att höra ganska lite av under de kommande två åren i Jordanien.

– Jag tror på att alla människor är goda människor. Och varifrån de än kommer – en kyrka, ett buddhistiskt tempel, en judisk synagoga eller en muslimsk moské – så tror jag att de i slutändan är väldigt lika.

Hon säger att hon inte varit på någon plats i världen som skulle ha varit särskilt konstig. Överallt följer livet liknande mönster: folk vaknar, dricker kaffe eller te, går till jobbet, tar hand om barnen, kommer hem och går och lägger sig. Människor föds och dör, och det går till på samma sätt världen över.

Vilket är nästa ställe du vill åka till?

– Det finns inte så mycket humanitär hjälp att göra i Sideby, annars hade jag svarat det, skrattar hon.

– Men Västpapua, det är lite av en antropologs dröm. Det finns en enda stor väg i landet, för övrigt måste man åka flodbåt eller flyga. Och så finns det lite på 300 folkstammar som talar uppskattningsvis 200–700 språk.

Norrdahl försöker alternera mellan att bo i storstäder och ute på vischan. Från storstaden Edinburgh for hon till Kambodja, duschade i regnvatten och levde utan el i ett och ett halvt år och fick både malaria och denguefeber.

– Nu bor jag i Amman, så nästa ställe kunde vara ute på vischan. Västpapua skulle passa bra. Men min läkare tycker nog inte att jag ska få denguefeber igen.

JOHANNA NORRDAHL

SOCIALANTROPOLOG.

UPPVUXEN I STOCKHOLM, HAR RÖTTER I SIDEBY.

PROGRAMKOORDINATOR FÖR KYRKANS UTLANDSHJÄLPS ARBETE I ISRAEL OCH PALESTINA. STATIONERAD I JORDANIEN.

TYCKER OM KAFFE, SMULTRON OCH LJUDET AV VÅGOR. FOTOGRAFERAR MYCKET.

Kimitoöns församling öppnade samtalsjour i Dalsbruks kyrka

KONKURS. Konkursbeskedet för FN-steels vals- och stålverk i Dalsbruk och Hangö har aktiverat församlingarna på orterna. 450 personer är snart arbetslösa om ingen ny ägare tar över.

Kimitoöns församling öppnade i måndags samtalsjour i Dalsbruks kyrka. Dit kan man gå utan tidsbeställning, varje dag mellan 12 och 18 fram till slutet

av juli. Kaplanen **Karin Donner**, som vikarierar kyrkoherden, säger att situationen fortfarande är mycket oklar. Eftersom stålarbetarna fortfarande jobbar har ingen heller ännu sökt sig till samtalsjänsten. Att det är ett hårt slag mot hela orten bekräftar hon. Också i församlingen känns det av bland medarbetarna.

– Ryktena går att någon

NÅGON ATT tala med. Kimitoöns församling jourar i Dalsbruks kyrka för dem som riskerar mista jobbet. FOTO: KP-ARKIV

ska ta över och stämningen är ganska dämpad, säger hon.

I första hand erbjuder församlingen samtal, andlig vägledning och stöd.

– Blir en familj i nöd kan diakonins kriskassa ge mathjälp om det skulle bli aktuellt, säger Donner.

I Hangö svenska församling berättar församlingspastor **Tom Sjöblom** att man diskuterat saken med

distriktrådets ordförande och beslutat avvakta tills situationen klarnar.

– Det är svårt att få tag på folk nu i semestertiderna, inte bara hos oss, utan också från stadens och Ko-verhars sida, säger han.

Han betonar ändå att församlingen erbjuder samtalsjänst även om inget särskilt organiserats.

■ MAY WIKSTRÖM

Kyrkan håller EU under lupp

KYRKAN OCH EU. När kyrkan arbetar med EU-frågor står såväl den ekonomiska krisen som ungdomsarbetslösheten på agendan.

TEXT OCH FOTO:
TOMAS VON MARTENS

Finlands evangelisk-lutherska kyrka är både enskilt och tillsammans med andra europeiska kyrkor en aktiv påverkare inom Europeiska unionen.

IEU:s nya grundfördrag, det så kallade Lissabonfördraget, hänvisar till Europas religiösa arv. Fördraget räknar upp EU:s grundläggande värderingar: mänsklig värdighet, frihet, demokrati, jämställdhet, rättsstatsprincipen och respekt för mänskliga rättigheter.

– Vår uppgift är att se till att EU på alla plan lever upp till de här gemensamma värderingarna och att de konkretiseras och följs av praktiska åtgärder.

Det här säger Kyrkostyrelsens EU-jurist **Lena Kumlin** som är den enda inom vår kyrka som arbetar med EU-frågor på heltid. EU-juristen arbetar direkt under kanslichef **Jukka Keskitalo**, som har det övergripande ansvaret för Kyrkostyrelsens EU-arbete. EU-frågor diskuteras också i Kyrkostyrelsens interna EU-referensgrupp. Dessutom sammanträder Kyrkans delegation för EU-frågor, ett rådgivande expertorgan, två gånger per år för att diskutera frågor som är viktiga för kyrkan. På senaste mötet i mars i år diskuterade delegationen EU:s ekonomiska kris ur kyrkans perspektiv tillsammans med Europa- och utrikesminister **Alexander Stubb**.

– Vi evaluerar och försöker förutse EU:s verksamhet och lagstiftning i frågor som är viktiga för kyrkan. Kristen etik och tro är utgångspunkten för vårt arbete. Vi bevakar kyrkans intressen i EU och sprider information om kyrkans EU-arbete, säger Kumlin.

Hon berättar att hela 75 procent av den nationella lagstiftningen härrör från EU.

– Det finns all orsak att vara på alerten och att följa med hur EU förverkligas och prioriterar sina etiska, politiska, demokratiska och sociala åtaganden.

Nyhetsbrev och seminarier

För att förbättra informationen har Kyrkostyrelsen börjat ge ut ett EU-nyhetsbrev som ska utkomma ett par gånger per år. I årets första nummer tar man bland annat upp den ekonomiska krisen i Europa ur kyrkans perspektiv och skyddandet av söndagen som gemensam vilodag.

Kyrkostyrelsen håller regelbunden kontakt med politiska beslutsfattare och myndigheter, både på nationell

LENA KUMLIN har länge arbetat som jurist vid Kyrkostyrelsen men idag sysslar hon uteslutande med EU-frågor.

”För kyrkan är det viktigt att vara med och påverka inom EU och att följa med hur unionen lever upp till sina åtaganden.”

Lena Kumlin

och europeisk nivå. Kyrkostyrelsen har bland annat ordnat flera seminarier kring Europa-året, senast i april i år med temat solidaritet mellan generationerna. Dessutom ordnas regelbundna diskussioner med de finländska Europaparlamentarikerna. Vid den senaste, som hölls i Strasbourg i slutet av maj under ärkebiskopens ledning, diskuterades etiska aspekter i anslutning till finanskrisen med så gott som alla finländska EU-parlamentariker på plats.

– Det är viktigt för kyrkan att man trots den ekonomiska krisen inom EU också i praktiken håller fast vid de gemensamma värderingarna som rättvisa, jämlikhet, solidaritet, människovärde, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, säger Lena Kumlin.

En gång per år bjuder Europeiska kommissionens ordförande **José Manuel Barroso** i europeiska religiösa ledare för de tre monoteistiska religionerna till diskussioner. Vilka kyrkor som bjuds in varierar från år till år. I år är Finlands evangelisk-lutherska kyrka med. Den representeras av biskop **Sepo Häkkinen** och Lena Kumlin. Temat är det pågående Europa-året för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna.

Många utmaningar för kyrkan

– Den stora ungdomsarbetslösheten är något som väcker oro. En hel generation européer är på väg att förlora hoppet om en framtid, säger Kumlin.

Utanförskap och ensamhet bland den åldrande befolkningen är också en stor utmaning.

– Hur garanterar vi en god ålderdom? Sen har vi den så kallade ”sandwich-generationen”, alla de i åldern 35–55 som är mitt i arbetslivet och mitt i livet. Hur ska de räcka till för såväl sina barn som sina åldrande föräldrar?

Vad kan kyrkan bidra med?

– Det är viktigt att försöka motverka segregation. De handlar om att arbeta för attitydförändringar. Ibland kan ganska små saker leda till förbättringar, säger Kumlin.

Hon berättar att de funderat på hur kyrkan kan skapa mötesplatser där olika generationer träffas.

– Man kan till exempel tänka sig konfirmandläger som får besök av äldre eller att församlingens unga gör hembesök hos ensamma äldre. I Tyskland har äldre besökt skolor och berättat för unga hur man sköter sin privatekonomi.

DE EUROPEISKA KYRKORNA SAMARBETAR

• **Lissabonfördragets artikel 17** erkänner kyrkornas autonomi och ställning enligt nationell lagstiftning och förbinder EU att upprätthålla en öppen, tydlig och regelbunden dialog med kyrkor och religiösa samfund samt erkänna dessas specifika bidrag.

• **Den ekumeniska dimensionen** är viktig i Kyrkostyrelsens arbete med EU-frågor. Vår kyrka är medlem i Europeiska kyrkokonferensen (Conference of European Churches, CEC), som är en samarbetsorganisation omfattande 125 anglikanska, protestantiska, ortodoxa och gammalkatolska kyrkor. Andra samarbetsparter är t.ex. Eurodiaconia, Kyrkornas kommission för de europeiska biskopskonferenserna CO-MECE och Sjomanskyrkan i Bryssel.

• **Kyrkostyrelsen samarbetar** också med enskilda kyrkor i EU-frågor, t.ex. med Evangeliska kyrkan i Tyskland (EKD), Church of England och Svenska Kyrkan.

LÄGER SOMMARDAGAR

Höstdagarna fick lillasyster

Förbundet Kristen Skolungdom (FKS) arrangerade för första gången Sommarkidag – en uppföljning till den årliga ungdomssamlingen Höstdagarna. De första Sommarkidagarna hölls på Lek-

holmen i Helsingfors skärgård på veckoslutet och lockade omkring 50 deltagare från omkring tio olika församlingar. På programmet stod bland annat utomhusbio, Bibelworkshop och grillfest med livemusik av **Torsten Borg**.

FOTO: NINA ÖSTERHOLM

– Många församlingar har inte möjlighet att ordna sommarkidag för äldre ungdomar. Efter en så här lyckad start fortsätter vi säkert nästa år, säger **Pontus Särs** som hörde till planeringsgruppen bakom Sommarkidagarna.

KLOCKDAG BERGHÄLL

Berghälls kyrka firar klockor

Berghälls kyrka i Helsingfors fyller 100 år i år. Till kyrkans torn beställdes sju klockor från ett klockgjuteri i Apolda, Tyskland. Klockorna spelar en melodi av **Jean Sibelius** som klingar varje dag klockan 12 och 18.

Vart fjärde år arrangeras en internationell klockdag i Apolda och i år deltar församlingen i Berghäll. Klockdagen firas lördagen den 14 juli och den som vill följa med festigheterna från en vit duk som spänns upp i kyrkan i Berghäll. Direktsändningen börjar i Kölns domkyrka och flyttar till Berghäll klockan 21.45.

HJÄLPLEDAREN JOHAN "Jussi" Lindqvist bär på Emma Aho. Barnledarna Marianne Snellman och Tuija Nygård stortrivs med både ledarna och barnen.

Lägren populära i Karleby

LÄGER. När Karleby församling ordnar barnläger visar trafikmärkena vägen till himlen. Favoritprogrammet är godnatt-sången men tävlingar, bastubad och fiskpinnar gör att dagen går snabbt.

TEXT OCH FOTO: EVA SUNDSTRÖM

På sommaren råder stor aktivitet ut på Karleby svenska församlings lägergårdar Torsö och Soldatskär. Där ordnas läger för alla åldrar och smaker – allt från mamma-barnläger till läger för pensionärer.

På lägergården Soldatskär ordnades ett läger för barn i årskurs 3–4 i början av juni. Redan första lägerdagen är stämningen på topp. Från stranden hörs glada skratt från några modiga barn som trotsat det något kylslagna vädret och vågat sig på ett dopp i havet. Upp vid huvudbyggnaden träffar jag barnledarna **Tuija Nygård** och **Marianne Snellman** som också de är glada över att lägren äntligen kommit igång.

– Vi är otroligt tacksamma för att det år efter år finns resurser att ordna de här lägren, säger Nygård.

– Det är en stor satsning från församlingens sida eftersom det behövs en hel del personal för att lägren ska bli verkliga: barnledare, hjälpledare, köksa, städerska och gårdskarlar.

Barnlägrena är populära i Karleby och det kommer ofta in fler anmälningar än det finns deltagarplatser. Det finns rum för upp till 35 deltagare per läger. På grund av utrymmebrist är fem av dessa dagplatser vilket innebär att barnen deltar i lägerprogrammet under da-

garna, men övernattar hemma. Karleby svenska församling ordnar sex stycken barnläger under sommaren.

Bibeläventyret inkörspport

Ett steg i att göra barnen bekanta med lägerverksamheten är att varje höst bjuda in alla svenska skolor i Karleby för att delta i "Bibeläventyret". Under två dagar får barnen under lekfulla former ta del av berättelser från Bibeln samt övernatta ute på lägergårdarna.

– Det är en utmaning att nå ut till de barn som inte sedan tidigare är bekanta med församlingens verksamhet. Vi vill att de ska få en så positiv bild som möjligt av sin hemförsamling och känna att församlingen också är deras och att vi anställda finns till för dem, säger Tuija Nygård.

Barnledarna är medvetna om den konkurrens som finns om barnen i dag. Sommartid är lägerutbudet stort, men det stora intresset för församlingens läger tyder ändå på att tröskeln till att delta i församlingens läger känns låg.

– Vi är så glada att de vill komma!

Motiverade hjälpledare

Under församlingens läger finns alltid hjälpledare på plats. På barnlägret ute på Soldatskär har Marianne och Tuija sammanlagt nio hjälpledare med sig.

– Hjälpledarna, eller storasyskonen som vi också kallar dem, är oerhört motiverade och går in för sin uppgift på största allvar. Varje hjälpledare ansvarar för 3–5 barn och övernattar i samma rum som barnen, berättar Tuija Nygård.

Med sig på lägren har hjälpledarna ofta sina instrument.

– Det blir en mäktig orkester när de plockar fram dem under sångstunder och samlingar.

För att få fungera som hjälpledare på ett sommarläger måste man vara konfirmerad och ha gått hjälpledarutbildningen i Karleby deltog 35–40 ungdomar. Målet har varit att alla utbildade hjälpledare ska få delta i åtminstone ett läger under sommaren.

Solttukampen och kvällsmix

Lägerprogrammet som finns uppsatt på väggen berättar att det kommer att ordnas en hel del aktiviteter under barnlägret på Soldatskär. Programpunkten "Välj vad du vill" innebär att man kan välja mellan att meta, spela gitarr, pyssla eller delta i en dramagrupp. Den lekfulla tävlingen "Solttukampen" eller kampen om Soldatskär pågår i två dagar och består av såväl motoriska uppgifter som att besvara kluriga frågor hämtade från Bibeln.

Om kvällarna samlas alla till lägerbål ute på klipporna eller till "kvällsmix", där programmet precis som namnet anger är en blandning av lek och sång samt att man svarar på frågor som lämnats i frågelådan. Ute på toaletterna finns nämligen lådor där barnen anonymt får lämna sina funderingar eller önskingar om böneämnen.

– Tanken är att barnen ska våga fråga sådant de kanske inte annars skulle våga sig på att fråga, till exempel kring tankar som väckts under bibelstunderna. Böneämnena kan gälla allt möjligt, allt från böner för mormor och morfar till katter som sprungit bort.

Barnlägrena är en naturlig fortsättning på dopundervisningen som ges i dagklubbarna.

– Alla barn har inte haft möjlighet att gå i dagklubb, men lägrena ska också finnas för dem. De ska stärka dem

i deras tro och lära dem mera om tro. Det andliga finns med som en röd tråd i allt det vi gör här på lägret, säger Tuija Nygård.

Den här gången är lägrets tema "På hemväg". Undervisningen är uppbyggd kring trafikmärkena som visar vägen till himlen.

– Vi hoppas att barnen ska lära känna Jesus och växa i sin tro.

Kuddkrig och samtal

I köket står **Maija Määttä** som har hand om köksuppgifterna och städningen ute på Soldatskär. Hon berättar att maten tillreds inne i staden på församlingscentret och körs ut till lägerområdet. Det är hennes första sommar ute på Soldatskär, men hon säger att den vackra omgivningen gör att det nästan känns som att hon är på semester även om hon är på jobb.

– Under de tre lägerdagarna kan barnen vänta sig lasagne, kebabfrestelse och fiskpinnar – något som hon gissar kommer att bli en stor favorit.

Nere vid stranden har barnen som tidigare tog sig ett dopp i havet försvunnit in i bastun för att värma sig. Utanför sitter ett gäng med lägerdeltagare och hjälpledare och pratar. Pojkarna spelar fotboll eller går omkring och bär barnen på sina axlar medan flickorna sitter och pratar och flåtar varandras hår.

När jag frågar vilken programpunkt de ser fram emot mest råder ingen tvekan: stunden när ledarna tillsammans går från rum till rum och sjunger godnattsången och läser Gud som haver för vart och ett av barnen är en stor favorit.

Hur mycket barnen hinner sova är osäkert.

– Först blir det kuddkrig och sen ska vi prata hela natten, avslöjar de glatt.

"Det är en utmaning att nå ut till de barn som inte sedan tidigare är bekanta med församlingens verksamhet."

Tuija Nygård

ELLIPS

Filosof
gillar Paulus

Jag har alltid fascinerats av aposteln Paulus oerhört rika och kreativa sätt att uttrycka sig på, vad helst han skriver om. Paulus sätt att skriva är personligt och direkt. Ännu tvåtusen år efter att han skrev sina brev känns de på många sätt aktuella och som om de var riktade till oss som lever i dag.

Denna fascination över Paulus levande och uttrycksfulla språk och tankar verkar gälla även för många som inte betraktar hans brev som heliga gudsord och som inte räknar sig som kristna.

Det gäller bland annat framstående ateistiska yrkesfilosofier som **Anthony Flew** och **Alain Badiou**.

Anthony Flew (1923–2010) uttryckte ofta, långt innan han bytte sin ateism till teism, att han hyste den största respekt för Paulus som filosof och självständig tänkare. Man måste betrakta Paulus som en "first rate philosophical thinker", det vill säga som en filosof av högsta rang, ansåg Flew.

Alain Badiou (f. 1937) har å sin sida skrivit en hel bok om Paulus som utkommit 2011 i finsk översättning: **Apostoli Paavali – Universalismin perustaja** (Gaudeamus) (på svenska: Aposteln Paulus – Universalismens grundare).

Badiou gör gällande att Paulus är en av de allra viktigaste tänkarna i västerlandets filosofiska historia vad gäller synen på alla människors lika värde, oberoende av härkomst, nationalitet, kön eller social status. Han hänvisar till Paulus brev till galaterna (3:28):

"Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Jesus Kristus!"

• TOMAS VON MARTENS

En konstnär med kärlek till ljus och form

KONSTUTSTÄLLNING. Han var en man som flera gånger rycktes upp med rötterna och tvingades fly för sitt liv. Konsten fanns med honom från tidig ålder och hjälpte honom att uttrycka sin fascination för det vackra i livet. Nu ställs hans tavlor ut i Västnyland, platsen där han tillslut fann ro.

TEXT OCH FOTO: MICHAELA ROSENBACK

I Bygdegården i Tenala kan besökarna fram till den 5 augusti ta del av drygt 70 målningar av **Georges von Swetlik**. Utställningen ordnas med anledning av von Swetliks 100-årsjubileum och består till stor del av verk som samlats ihop från västnyländska hem. Motiven är varierande och omfattar såväl porträtt, bibliska motiv som landskap.

– von Swetliks konst är både klassisk och nyskapande. Han utgår från det klassiska och utvecklar ett eget formspråk som känns nytt och fräscht, säger **Riggert Munsterhjelm**, kurator för utställningen.

För lokalbefolkningen är von Swetlik ett bekant namn men hur känd är han egentligen utanför sina hemtrakter? Professor emeritus **Jouko N. Martikainen**, som i samband med utställningen reflekterat kring den religiösa tematiken i von Swetliks verk, gör ett erkännande.

– För två månader sedan hade jag aldrig hört talas om honom. Jag frågade mina vänner och personer jag mötte om de kände till von Swetlik och stötte bara på en enda som gjorde det.

Dramatisk barndom

Vem var då konstnären Georges von Swetlik som tillslut slog ner sina bopålar i Västnyland?

Han föddes i december år 1912 i S:t Petersburg. Familjen hade fyra barn och levde ett gott liv. Kulturfostran var viktigt för föräldrarna och redan som 4-åring fick Georges följa med mamma och pappa till Mariinskijteatern. Det var då han fick upp ögonen för det som är vackert. Han fascinerades av ballerinans rörelser på scenen. Rörelser och

form kom att ingå som viktiga komponenter i hans konst hela livet.

Redan tidigt i livet tvingades Georges von Swetlik fly för sitt liv när revolutionen hotade i Ryssland. Familjen slog sig ner i både Ukraina och Turkiet men hann inte bo där mer än några år förrän de tvingades ge sig av igen. Denna gång till Finland, Helsingfors och Karelska näset. Då var Georges 11 år.

Redan som 7-åring hade von Swetlik målat av Bosporen. I 12-årsåldern fick han sina första oljefärger och som 14-åring fick omvärlden upp ögonen för honom när han kopierade en målning av klostret Ananur i de Kaukasiska bergen i samband med ett restaureringsarbete.

Familjens granne i Kuoppala på Karelska näset var ingen mindre än den ryska konstnären **Ilja Repin**. Han såg den unga von Swetliks talang. Repin erbjöd sig att bli hans lärare men von Swetlik, som då befann sig i Valamo kloster i Ladoga och målade, hann aldrig ta del av sin förebilds lärdomar. Repin dog innan von Swetlik återvände till Kuoppala.

Läste bibeln i fängelset

På 1930-talet blev von Swetlik en anedd och anlitad konstnär. Han målade bland annat en altartavla för kyrkan i Tervajoki och ställde ut sina tavlor i Paris. Men tiderna hemma i Finland var oroliga och när Vinterkriget bröt ut blev han inkallad i finska armén. von Swetlik, som trots att han avskydde kommunismen i Sovjet inte ville strida på Hitlers sida mot sitt eget folk, sökte ryskt medborgarskap. Detta beviljades aldrig och hans an-

RIGGERT MUNSTERHJELM fungerar som kurator för utställningen av von Swetliks konst. Här står han framför tavlan "Uppståndelsen" som målades under kriget när von Swetlik satt fängslad misstänkt för spioneri.

sökan kom att få oanade konsekvenser. År 1943 blev han plötsligt inkallad till förhör och misstänktes för spionage för den ryska sidan. Han blev fängslad och hölls i säkerhetsförsvaret under krigets tio sista månader. Under den tiden hade han bara tillgång till en bok, Bibeln, som han läste och inspirerades av. Man fann inget att anklaga honom för och i slutet av sin fängelsetid fick han börja måla igen. Då målade han bland annat tavlorna "Uppståndelsen" och "Den förlorade sonen".

von Swetlik var ortodox och hade tidigare fångat mystiken i den ortodoxa liturgin bland annat i målningen "Nattgudstjänst" som han målade i Valamo kloster.

– Han inspirerades av den värld vi inte kan se och uppleva konkret med våra vanliga sinnen. Han kände den världen mycket starkt och målade nå-

Imperials till Finland i juli

Gospelkvartetten *Imperials* med den otroligt djupa basen **Arnold Morales** kommer till Finland efter 20 års uppehåll. En av gospelmusikens mest framgångsrika grupper har återförenats och ger några konserter i Europa i juli.

Gruppen framträder i Saalemkyrkan i Helsingfors den 29 juli. Kvällen innan är det konsert i Keuruu på

Iso Soitto.

Det var år 1971 som den amerikanska gospelkvartetten för allra första gången sjöng i Finlandiahuset inför en hänförd publik. Det var den fina stämsången, de kända andliga melodierna, de svängiga gospellåtarna och ett framträdande som var nytt för finländarna på den tiden som gjorde att konserten blev en succé.

Det säger något om Imperials kvalitet att gruppen också var Elvis' favoriter som backup-sångare både i Las Vegas och i skivstudio.

I gruppens tolkningar av sånger som *Bridge Over Troubled Water*, *Teach Your Children* och *Let It Be* fanns ett kristet budskap som gick hem lika mycket som **Andrae Crouch** *Jesus Is The Answer* och *I Don't Know Why Jesus Loved Me*.

Av Imperials originalmedlemmar är det basen **Armond Morales** som är kvar. Med sig har han barytonen **David Will**. Leadsångaren heter **Paul Smith**. Smith som sjöng med Imperials under flera år på 90-talet men gjorde solokarriär. Tenorstämman sjungs av **Rick Evans**, som under tretton år ansvarat för sång och musik i evangelisten **Billy Grams** kampanjer.

– Det borde bli lite av

folkvandring till Saalem den sista söndagskvällen i juli. Gamla Imperials fans tar med sig de yngre som kanske ännu inte upptäckt Imperials, säger **Kjell Samuelson** från Gospelshopen som organiserat gruppens besök i Finland.

Imperials färskaste skiva heter "Still Standing" med den utmärkande vokalsound som de är kända för.

• KAJ AALTO

got som han själv också trodde på, säger Riggert Munsterhjelm.

Skapandeakten viktig

von Swetlik frigavs i oktober år 1944, efter vapenstilleståndet, men kände sig fortfarande osäker på var han hörde hemma. Han reste både till Åland och Sverige men kom efter en tid tillbaka till Finland där han beviljades medborgarskap.

I början av 70-talet flyttade han till Tenala och fortsatte att utveckla både sin målarteknik och sin religiösa tematik. Han jobbade mycket med ljuset i konstverken.

– Ljuset beskriver ofta kontakten till Gud. Ljus och mörker är symboler för

något större, säger Martikainen.

Det bibliska tema han är mest känd för är ”De visa och de fåvitska jungfrurna” som han jobbade med under 37 år av sitt liv.

von Swetlik var ingen expert på liturgi men han var tagen av den ortodoxa kyrkans lära och tankesätt.

– Han lade stor vikt vid skapandeakten. Han menade att konsten etsade sig in i evigheten även om det hände något med den fysiska tavlan, säger Munsterhjelm.

Hittade sitt trygga hem

Georges von Swetlik dog år 1991 i Ekenäs. Efter sig lämnade han inte bara konstverk utan också ett minne

av en färgstark och originell personlighet. Han bodde aldrig så länge på ett och samma ställe som han gjorde i Västnyland. Han trivdes där och därför är det också naturligt att bygden vill minnas hans talang med utställningen i Bygdegården.

– Hans konst söker fortfarande sin plats. Det finns jordmän för förstälsten av den men det stora genombrottet låter ännu vänta på sig. Människor vill bort från jakten på det materiella och egoistiska. Vi vill bort från det vardagliga livet och då passar hans konst väldigt bra, säger Munsterhjelm.

von Swetliks verk reflekterar olika skeden i hans liv, och precis som livet är hans stil och uttryck ingalunda enkla. Men som han själv beskriver sin konst: Den som kan läsa fasaden anar oändligheten bakom den.

VÅGA FRÅGA

Identifiera svårigheterna

JAN-ERIK ”NANNE” NYBERG är familjerådgivare och svarar på läsarfrågor om familj och relationer.

Under semestern blir det ofta ett avbrott i de vanliga rutinerna och familjen har ledigt tillsammans på en stuga, i en båt eller husvagn. Hur kan man se till att ett dåligt parförhållande inte blir sämre av att familjen har semester?

BÄSTA MEDMÄNNISKA!

Jag tolkar din fråga så att du upplever att du lever i ett dåligt parförhållande men inte vill bryta upp och därför försöker se förbi svårigheterna i vardagslag. Nu närmar sig semestern och du har en erfarenhet av att det då är svårare att ”se förbi” eftersom att man lever tätt inpå varandra. Det här oroar dig och du kan inte glädja dig åt semestern.

Min första tanke är att du kunde berätta för din partner att du faktiskt oroar dig för den här saken. Men jag gissar att du redan har tänkt på den möjligheten. Du väntar dig ingen förståelse av den andra. Det kan ändå vara en öppning att börja prata om vad ni båda väntar er av semestern. Det kan vara ett sätt att bygga upp en överenskommelse om att göra något bra av semestern den här gången. Kanske också en möjlighet att fira semestern på ett sätt som inte är lika påfrestande för relationen.

Nu beror allt främst på vad det är som gör att just ert parförhållande fungerar dåligt och ifall ni båda upplever det på samma sätt. Har ni samma behov av närhet och kommunicerar ni på samma språk (jag tänker på kärlekens fem språk: komplimanger, kärleksförklaringar, tjänster, presenter, tid tillsammans)? Handlar svårigheterna om att ni med åren börjat känna irritation över den andras vanor? Att på det här sättet identifiera svårigheterna kan hjälpa dig en bit på vägen.

DU KAN faktiskt jobba med er relation på egen hand. När du förändras utmanar det din partner att förändras. Ett bra tips är att försöka läsa av hurudan partner den andra vill ha. Du måste inte vara just sådan, men när du blir medveten om det kan du också förhålla dig till hans eller hennes förväntningar på ett annat sätt. Du blir mer medveten om att ni är två olika människor och det gör dig tryggare. När vi är nöjda med oss själva har vi också mycket lättare att känna oss tillfreds med den andra.

Känslor berättar alltid något om oss själva. När jag är irriterad på min partner behöver jag lyssna inåt mot mig själv: varifrån kommer den här känslan, vad bottnar den i? Ser jag mig själv speglad i den andra? Gör den andra något som jag i hemlighet skulle ha lust att göra själv? Känslorna i parrelationen är obarmhärtigt sanna. Men de berättar i första hand sanningen om oss själva, inte om den andra.

DET FINNS aldrig bara en väg framåt här i livet. Men det gäller att börja gå åt något håll. Om vi väljer en riktning kan vi alltid byta riktning. Men om vi inte väljer riktning alls börjar vi gå i cirkel. Jag önskar dig och din partner en innehållsrik semester med nya möjligheter varje dag.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN ERIKA RÖNNGÅRD

Bortom de stora vägarna

Har du också testat de utflyttades semestervariant, den där man får hemvändarens roll? Man gör resan tillbaka till sina rötter och kan fylla en hel semester med att bara va-

ra i rötternas landskap och bland rötternas människor. Jag reser ända till min mammas hemtrakter och väcker uppmärksamhet bland lokalbefolkningen genom att tala deras dialekt trots att det är uppenbart att jag inte hör hemma där. Språket är hemma, men in-

te geografin. I en ljus mid-sommarnatt blir taxifärderna med långa omvägar en sightseeing i för mig obekanta byar bortom genomfartslederna.

En annan dag möter jag en geografi så bekant att den nästan sitter i kroppen. Kring skogsstigen till som-

marstugan har tiden uppenbarligen inte stått stilla, snarare är det som om alla tider samlas där på en gång och ekar i mig medan fötterna hittar vägen.

Tillbaka i stadslandskapet minns jag stigen som ett första försiktigt avtryck av de människor som gjort

skogen till sin. Det handlar inte bara om hitta den snabaste vägen – vindlingen i skogen görs i en kompromiss mellan skog och människa. Någon har sökt sig en väg och valt de mest framkomliga ställen som skogen erbjuder. Ofta är stigen inte uppenbar på avstånd,

men väl där hittar fötterna rätt också i skymningsljus. Man går, lätt osäker, men upptäcker att skiftningarna i marken efter alla som gått stigen förut trots allt leder en rätt utan omvägar. Med hur många års mellanrum måste någon vandra en stig för att bevara den?

HELÉNE NYBERG har lärt sig förlåta sig själv för de misstag hon gör. I stället för att grämas över det som skett försöker hon vända det till något positivt.

PANIK. När sångerskan Heléne Nyberg skulle uppträda på en begravning började hennes hjärta bulta febrilt. Det kändes som om hon höll på att dö. I dag har hon försonats både med sin fars plötsliga död och med den panikångest som drabbade henne.

Ångesten har inte makt över mig

TEXT: EVA SUNDSTRÖM

FOTO: JOHAN SANDBERG

Hur många har inte närt en barndomsdröm om att få stå på scen, bli en artist? För Heléne Nyberg i Jakobstad var det likadant, men i hennes fall blev drömmen verklighet. Sången *Till en fader* med text av Lasse Berghagen och musik av Thomas Enroth lade henne på Vegalistan i rekordlånga 102 veckor – så länge att man till slut blev tvungen att ändra på reglerna för hur länge en låt egentligen får vara med.

Att det var musik Heléne Nyberg skulle satsa på stod klart från första stund. Uppe på farmors vind med hopp-repet som mikrofon klev hon upp på badrumsvägen, som fick fungera som scen, och sjöng sånger hon hittade på utgående från bilderna i sina målarböcker.

– Jag kommer från en familj där musik alltid har varit väldigt viktigt. Det sjöngs och spelades vid familjesammankomster och pappa var aktiv inom både manskören och kyrkokören. Mina föräldrar tyckte ändå att jag skulle skaffa mig en utbildning så att jag kunde få ett ordentligt jobb. Leva på musiken var en omöjlighet, tyckte de.

Hon gjorde som de sa och utbildade sig till sekreterare för att senare börja jobba som löneräknare.

– Jag trivdes på mitt jobb, men det kändes inte rätt. Jag visste att jag inte ville räkna löner resten av livet. Det var ju sjunga jag skulle göra.

Sin lediga tid ägnade hon åt musiken. Men under tiden i dansbandet Maxells började hon känna sig sliten och trött av att vara ute på spelning varenda helg.

– Att vara artist är ett hårt jobb. Du kan sitta i bil i fem timmar för att stå på scen i endast en timme.

Hon insåg att för att orka måste hon lämna jobbet som löneräknare och satsa enbart på musiken. Det gjorde hon och det beslutet har hon inte ångrat en dag.

– Men när hobbyn blir ett jobb som ska försörja dig rent ekonomiskt blir pressen på dig annorlunda. Plötsligt är du professionell och förväntningarna på dig blir högre.

2003 var skilsmässan från maken Peter ett faktum och Heléne Nyberg fann kärleken i den fjorton år yngre Thomas Enroth.

– Det var ingen lätt tid. Ryktesvägen fick jag höra vilka tankar människorna

hade om mig och det gjorde mig väldigt ledsen.

Föräldrarna, som även de var skilda, tog makens parti och kontakten till pappan bröts.

– Vi pratade inte med varandra på flera månader. Jag kunde se hur han körde förbi min lägenhet, men han vågade inte komma upp.

Plötsligt dödsfall

Av en händelse träffade Thomas Enroth Helénes pappa i affären och bad honom att komma och hälsa på.

– Han satt länge hos oss den där kvällen i mars. Det var som om bitarna föll på plats och jag såg hur lättad han var. Han hade varit orolig för mina två pojkar. Nu fick han med egna ögon se att de hade det bra.

Kontakten var återupptagen, men inte mera än två månader till fick de tillsammans. På morsdagen fick hon beskedet om att fadern hade gått bort.

– Jag såg ju att han var trött och sliten. Men aldrig hade jag kunnat tro att han skulle dö. Han var ju mitt uppe i livet, han hade planer för framtiden.

En halvtimme innan hon fick samtalet om att pappan dött hittade Thomas en liten fågel som förvillat sig uppe på kallvinden. Tillsammans lyckades de fånga in den och hjälpa den tillbaka, ut till friheten.

– Nu efteråt funderar jag förstas över vad det var den lilla fågeln ville säga, säger hon, blir tyst en stund och blickar ut genom köksfönstret.

Hon har känt bitterhet över att det var så mycket fadern aldrig hann se – att han aldrig hann uppleva framgångarna med sången *Till en fader* eller vad samarbetet med Lasse Berghagen utmynnade i. Det känns som ödets ironi att sången som fått så mycket uppmärksamhet handlar just om att ta farväl av sin far. När hon långt senare städade bland faderns tillhörigheter upptäckte hon att fadern gillat Lasse Berghagens musik. I hans skivsamling fanns flera skivor med den folkkäre artisten.

– Jag tröstar mig med att det måste finnas en mening med allt och att pappa trots allt fick sina 62 år. Jag vill också tro att han finns där någonstans och att han ser hur det går för mig och min syster.

Panikångest och trötthet

De första symptomen på panikångest kom i samband med att hon skulle sjunga på en begravning. Hon satt och väntade

på att det skulle bli dags för henne att sjunga när hon märkte att hon tänkte på sin egen fars begravning.

– Jag kände hur en ömsom kall, ömsom varm rysning drog igenom min kropp och inne i bröstet började hjärtat bulta febrilt. Det kändes som om jag höll på att dö och jag tänkte att är det verkligen meningen att jag ska dö i Munsala kyrka på en begravning.

Hon klarade av sången, om än lutad mot pianot.

– Jag tänkte att ifall jag ställde mig där så skulle det åtminstone se snyggt ut om jag föll omkull, säger hon och ler.

Yrselattackerna blev en del av hennes vardag. Det kändes som om hon hela tiden befann sig på en båt. Hon sökte hjälp för besvären hos den ena läkaren efter den andra.

– Jag var säker på att jag hade en tumör i hjärnan, men att läkarna helt enkelt inte lyckats hitta den. De skrev ut lugnande tabletter till mig. Från en halv tablett om dagen var jag snart uppe i sju tabletter om dagen.

Ångesten och rädslan över att dö gjorde att hon inte längre vågade vara ensam utan följde med sin man Thomas, som arbetar som kantor, även till jobbet.

– Jag var så trött att jag inte orkade sitta utan låg uppe på läktaren i kyrkan när han spelade under gudstjänster, dop och begravningar.

Hon gick ner 10 kg och gjorde inte mycket annat än sov och grät. Till slut var det Helénes mamma som försiktigt frågade om det inte kunde vara så att hon fått panikångest.

– Jag såg på henne och kunde inte tro att hon menade allvar. Hur kunde hon komma och påstå någonting sådant? Såg hon inte att jag var allvarligt sjuk?

Mammans ord hade ändå sått ett litet frö. Heléne Nyberg hittade information om panikångest och sedan tog hon kontakt med mentalvårdsbyrån.

– Där lärde jag mig möta min rädsla och att vända det negativa till något positivt.

Acceptera och gå vidare

Under hela den här tiden stod mannen Thomas vid hennes sida. Han kämpade för henne och tog henne till den ena läkaren efter den andra när hon mådde som sämst. Självt var hon för trött för att orka bry sig.

– Jag har frågat mig hur går det med dem som inte har någon vid sin sida? Vem hjälper dem?

Det är också en av orsakerna till att

”Jag har blivit bättre på att bjuda på mig själv när jag gör misstag. Jag överlever även om jag glömmet orden i en sång.”

Heléne Nyberg

hon bestämt sig för att prata om sin ångest. Hon vill visa att den inte är något att skämmas för och att det finns en väg ut.

– Det kan finnas många orsaker till varför man drabbas av panikångest. Min terapeut säger att panikångesten kan böttna i händelser från barndomen. I mitt fall tror jag att det är kombinationen av båda två, säger Heléne Nyberg och konstaterar att separationer präglade hennes liv.

– Jag var 1,5 år när man upptäckte att mina höfter var ur led. Fram till skolåldern tillbringade jag mera tid på sjukhuset i Helsingfors än hemma i Terjärv. När jag var 12 år hade jag genomgått 12 operationer.

På den tiden var det inte vanligt att föräldrarna var med barnen på sjukhuset.

– Så snart jag fått på mig sjukhuskläderna och förbereddes för operation hade det blivit dags för dem att åka hem. Och när jag sedan tillfrisknat så mycket att jag kunde åka hem igen hade det blivit dags för mig att ta farväl av de människor jag lärt känna på sjukhuset. Det var lika smärtsamt varje gång eftersom lektanterna och sjukskötarna hade blivit min andra familj.

I dag mår hon bra. Panikångesten finns kvar, men hon har lärt sig att leva med den och låter den inte längre ta makten över henne. Hon tillåter sig också att ha en sämre dag.

– Jag har blivit bättre på att bjuda på mig själv när jag gör misstag. Jag överlever även om jag glömmet orden i en sång. Det är bara att acceptera att det är så och inte göra någon stor sak av det. Människan är inte perfekt.

Du är älskad som du är

Heléne Nyberg säger att hon många gånger fått frågan varför hon och Thomas håller sina konserter i kyrkor. En anledning är att kyrkan med sin akustik är som gjord för konserter. De vackra målningarna och interiören i sig gör att ingen rekvisita behövs. Sångerna de framför har inte egentligen ett religiöst budskap i sig, men kan också tolkas så. Lyssnaren gör sin egen tolkning. För henne är det viktigt att det finns en innebörd i det hon sjunger.

– Jag är medveten om att det finns många saker som talar emot att vi håller våra konserter i kyrkan. Jag om någon har syndat. Men samtidigt upplever jag att vi kan nå ut till dem som tycker att tröskeln till kyrkan är för hög – jag vill visa på att du är älskad precis som du är. För jag har min barnatro. Jag tror att det finns en himmel för oss alla.

1 S	2 G	3 A	4 L	5 M		6 Y	7 O	8 E	9 J	10 B	11 H	12 I	13 R	14 U	15 R	16 O	17 S	18 K
19 Z	20 F	21 X	22 V	23 N		24 K	25 A	26 G	27 H		28 O	29 X	30 R		31 F	32 C	33 I	34 N
35 O	36 A	37 D	38 V	39 T		40 X	41 S	42 Y	43 J		44 R	45 I	46 P		47 E	48 R	49 D	
50 X	51 C		52 H	53 A	54 K	55 G	56 B	57 P		58 V	59 N	60 T	61 D	62 O	63 H	64 E	65 R	66 T
67 L	68 A	69 X		70 Y	71 H	72 J	73 V	74 S	75 D	76 N	77 Z			78 M	79 U	80 Y		
81 P	82 K	83 H		84 N	85 O	86 C	87 E		88 B	89 Z	90 M	91 L		92 F	93 P		94 V	95 O
96 R	97 A		98 G	99 K	100 H	101 Z		102 U	103 A	104 D		105 A	106 I	107 O		108 B	109 N	110 M
111 X	112 U	113 T		114 O	115 V	116 A		117 R	118 J	119 B		120 H	121 S	122 O		123 C	124 F	

Konstruerat av ANN HUSMAN

- A Ordenstecken utan band**   25   53   97   105   68   116   3   36
- B Skruvas**   88   119   10   108   56
- C Likväl**   123   32   86   51
- D Har framgångsrik gått**   61   75   49   104   37
- E Parasiter**   8   64   87   47
- F Eftersom**   92   20   31   124
- G Kräver viss kran**   2   26   98   55
- H Blir växt med hjärta**   63   71   120   83   27   52   11   100
- I Bör jury bli**   106   33   45   12
- J Griper chaufför**   72   118   43   9
- K Var tvungen**   54   99   24   18   82
- L "Dock trodde vi att Andersson var stark och kämpade mot djävulen och vann -- men djävulen var starkare än han!"**   67   4   91
- M Bryn**   90   78   110   5
- N Gör betongare**   84   59   34   76   109   23
- O Slutar aldrig**   114   85   16   62   28   95   107   7   35   122
- P Samisk schaman**   46   57   93   81
- R Svettig**   117   15   30   44
- S Formlös**   17   74   41   1   121
- T Det ska vara det**   113   60   39   66
- U Brådska**   102   112   14   79
- V Känd för omöjliga figurer**   38   73   115   58   22   94

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-Å. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutnfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A25, den andra A53 o.s.v. Den färdiga texten i rutnfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-Å bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra psalmväven är psalm 566, vers 2, som börjar med orden Jerusalem är staden. Vinnare i förra Psalmväven är: **Leif Rönngård**, Övermark, **Barbro Selroos**, Grankulla och **Britt-Marie Bränn**, Nykarleby. Grattis! Prisböckerna kommer på posten.

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 31.7.2012. Märk kuvertet "Juli-psalmväv". Bland de rätt svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalm nr och vers i Psalmboken:

som börjar med orden

Namn & adress:

**VINN
BÖCKER!**

- X Kung av Iran**   50   69   29   111
- Y Tyg och president**   42   6   70   80
- Z Till synes**   19   101   89   77
- Å För en liten stund sen**   96   48   65   13
- Ä "Kanske var det rent en liten herrgårdsfröken"**   21   103   40

FATTIGGUBBEN BARTIMEUS och skulpturen med Anna, Maria och Jesus hör till Hauho kyrkas sevärdheter. FOTO: MARKKU NIEMINEN

Kort vila i ren vithet

HAUHO KYRKA. I Hauho får den klumpiga Bartimeus stå och påminna oss om att ödets lotter faller ojämnt. Vem lägger en slant i fattiggubbens hand?

TEXT: HEDVIG LÅNGBACKA

Bartimeus heter han, fattiggubben i Hauho grästenskyrka. Och så hette, enligt Markusevangeliet, den blinde tiggaren som hejdade Jesus på vägen till Jeriko. Han bad Jesus göra honom seende igen. Bartimeus i Hauho version är snidad i trä av någon okänd i slutet av 1600-talet. Lite grov är han, betydligt anspråkslösare än många senare tiders fattiggubbar: håret är vågigt och går honom till hakan, ett kort skägg har han och enkla kläder. Och han ser förstås olycklig och lite medfaren ut där han står i halvdunklet nära huvudingången.

Själva kyrkan är också lite medfaren så där som en byggnad blir på drygt 500 år. Men den är väl omhändertagen och den byggdes solid från början, med fyra stora stenblock som stöd under själva stenfoten. När jag första gången kom in i kyrkorummet med sina fyra grova pelare var det starkaste intrycket just av något rejält, solitt, med snudd på klumpigt kanske. Men i sin rena vithet kändes kyrkan lugn och, ja, stadig! Inga kalkmålningar pryder

”Nu lever vi, i jämförelse med tidigare generationer, i otrolig lyx och överflöd – nog har vi väl råd att dela med oss av vårt goda, när våra förfäder hade det?”

väggarna – om det någonsin har funnits sådana har de inte bara täckts över utan skrapats bort.

Dyrköpt triumf

Men man vet alltså inte riktigt hur det ligger till. Kanske tyckte de goda Hauhoborna att det kunde räcka med de skulpturer som här finns. Måktigast av dem är det så kallade triumfkrucifixet ovanför mittgången till altaret. Sådana fanns i de flesta kyrkor i Norden på medeltiden, upphängda mellan koret och långhuset. Korset är vacker snidat, men den armar kroppen på korset ser just så vriden och särig ut som man kan förvänta sig av en som plågas på ett kors. Man förstår att triumfen här är dyrköpt.

Isakristian finns i stället en liten idyll. En skulptur av typen ”Anna själv tredje”, alltså en staty av Marias mor Anna, med Maria och Jesusbarnet i famnen, en bild av tre generationer. Maria, himladrottningen, har i gruppen i Hauho en krona på huvudet. Och alla tre figurer är grant bemålade – troligen har de fått en ny omgång färg på 1800-talet. Mormor Anna har rara röda kinder, hennes klänning är varmt vin-

röd och såväl hennes och Marias mantlar som Jesusbarnets lockar glänser av gyllene färg.

En slant i kärva tider

Den är rar den här skulpturen, som man tror att är skuren av en träsnidare i Åbo. Men för mig kändes Bartimeus mycket viktigare. Jag blev glad av att se honom. Inte för att hans uppsyn i sig skulle vara särdeles uppmuntran-

han står för gjorde mig glad. Förr fanns sådana här fattiggubbar i var och varannan kyrka, de stod där som en påminnelse om att ödets lotter i sanning falla ojämnt och att det i alla församlingar, allestans, finns människor som behöver hjälp. Och hjälpen har givits. Generation efter generation har, säkert ibland mycket motvilligt men dock, lagt sin slant i fattiggubbens hand.

I dag kan det kännas som en bekväm utväg att hävda att vårt skattesystem gör att ingen oförskyllt hamnar i ekonomisk kris och att de av oss som har det gott inte behöver gripa in. Men det behövs inte någon lång titt bakom välfärdssamhällets kulisser för att man ska se att så inte är fallet.

Hit, i Bartimeus och alla hans ”kollegers” hand, hörde det till att man tryckte en slant, också i kärva och dåliga tider. Nu lever vi, i jämförelse med tidigare generationer, i otrolig lyx och överflöd – nog har vi väl råd att dela med oss av vårt goda, när våra förfäder hade det? Tänker jag och ger Bartimeus en öm klapp.

I sommar

besöker vi en rad medeltida kyrkor runt om i Finland i sällskap med Hedvig Långbacka, radio-redaktör och ivrig kyrkbesökare.

INKAST KAJ HEDMAN

Kärlek och lydnad

FÖRR VAR DET en självklarhet att barn skulle lyda sina föräldrar och att underlydande skulle göra som chefen sa. I min familj var det inte nödvändigtvis så; mor och far utvecklades till föräldrar som i varje fall på ett inre, sublimt plan blev anhängare av ett på den tiden osynligt "Kom alla!" Till det hörde inte enbart en trosmässig tolerans, utan också en mänsklig.

I dag är det nästan ett "religiöst" axiom att ha sin egen åsikt till den grad att människor har tappat greppet även om förmågan att ta sina anhörigas behov i beaktande. Med risken att förenkla den här tankegången så är det kanske inte helt fel att säga att det finns sådant i de tragedier som inträffar allt oftare.

Utän civil olydnad och ett kritiskt beteende skulle samhället ha stannat kvar på en auktoritär nivå där det hade varit tillåtet att utöva både andlig och världslig makt över dem som är svagare och över dem som inte har möjlighet att säga emot. Ändå finns det en alltmer ökande destruktivitet och narcissism. Man missbrukar lydnaden till den grad att man tror att en ideologi eller till och med ens gud, oberoende av religiös tillhörighet, ger en rätten att tolka skrifter och uppenbarelser på ett sådant sätt som är nedbrytande.

DET FINNS frihet i Kristus. En kristen ska inte behöva ta på sig nya bojor och slavroller då man nu en gång har blivit befriad från det andliga slaveri som det innebär att vara tvungen att lyda människor mer än Gud.

Frihet under ansvar och att älska sina fiender, samtidigt som man står upp mot allt slags förtryck, kan se ut som en omöjlig ekvation. Men i Guds värld får matematiken och logiken ge efter för Anden som alltid talar sanning, och som vi vet så ska sanningen göra oss fria.

JAG HAR funderat på hur sjuka, fattiga och arbetslösa verkar ha så få rättigheter under sommarns skimrande dagar, medan de som har en bra ställning i samhället ganska lätt kan ta ut ett massivt antal semesterdagar och koppla på "jag är på ledighet"-meddelandet i sin e-post. Det kan till exempel vara så att några måste vänta på att folk ska komma tillbaka från sina långa semesterar för att få ut ett arbetslöshetsunderstöd. Finland står stilla, men ändå måste människorna ha bröd. För många är det fråga inte enbart om bekvämlighet och avkoppling, utan om det mest nödvändiga.

Det verkar vara svårt att få till stånd en samhällsfred och en omtanke om nästan när "rättigheterna" för i och för sig slitna, stressade, utarbetade, duktiga människor, träder i funktion.

Vi har drabbats av andlig förvirring. Vi har på något sätt har blandat ihop lydnaden mot kärleken med en stark känsla av att vara förörättade. I bakgrunden finns som alltid en benägenhet att låta kärleken till medmänniskorna svalna. Då har saltet mist sin salta, och ljuset har ställts under skäppan.

Kaj Hedman är författare och kulturjournalist från Karleby.

TRO KRISTENDOMENS GUD

Det finns bara en som kan hjälpa i nöden

I KP 14.6.2012 gör Rune Paro en vacker trosbekännelse. Han tror på "en högre makt som står för en högre etik, moral och rättvisa än Bibelns Gud". Det låter så rätt och riktigt. I praktiken är det som att sitta i en stuga med paret som belysning och bära vatten in och ut trots att det går en 10 000 volts högspänningsledning över gårdsplanen. För vad hjälper tro på en högre makt som man inte kan få kontakt med?

Människan har alltid trotts på gudar och krafter, men Bibelns Gud är den verklighet som transformerar sin

"Vad hjälper tro på en högre makt som man inte kan få kontakt med?"

kraft till människorna. Dagens självcenterade människa fortsätter den gamla traditionen att se på världen utifrån sin egen förståelse av verkligheten. Då är det ju lätt att fantisera om en

högre makt. Men vad hjälper fantasierna när mörkret faller på. Tron på förnufvet och den egna förmågan i ett fredligt välfärdssamhälle – som kommit till tack vare de kristna värderingarna som format det – är väl den vanligaste orsaken till tron på Bibelns Gud avtar.

Men många har upplevt detsamma som narkomanen på Sergels torg. Han stormade in i den lilla stuga som S:t Clara församling hade som bas. Han trängde sig fram till pastor Karl-Erik Sahlgren och ropade upprört: "Det finns bara en som kan

hjälpa mig. Det är Jesus! Fattar du det?" Den, nu före detta, narkomanen och många andra med honom har upplevt att Gud, som blev människa i Jesus Kristus, är den enda verkliga kraften som kan förvandla en människas liv från misär till helande och meningfullhet. Nöden skiljer fantasibilder från verkligheten och för fram till den enda som kan hjälpa, Jesus. Han kan hjälpa därför att han är verkligheten.

GUNNAR WECKSTRÖM
Karis

Sista ans.dag 6.8.2012

VÄSTRA NYLANDS FOLKHÖGSKOLA

ETTÅRIGA STUDIER – läs mer på www.vnf.fi

- Bildkonst och konsthantverk *
- Evenemangsproduktion
- Fotokonst *
- Seriekonst och grafisk design *
- Webbdesign och grafisk produktion
- Inredning och rumsplanering *
- Danskonst
- Teater

- Juridiska programmet
- Natur och medicin
- Språk och turism
- Finska för svenskspråkiga
- Ruotsia suomenkielille
- Around the world in 8 months

* Möjlighet till vidarestudier på universitetsnivå i England, UCA.

Optisk specialaffär

BACKMANS OPTIK
Torggatan 9 Tel. 018-19 226
Mariehamn

Ab AGRO-YTMEK Oy
Tel. 0500-294 158 / 06- 225 6269
www.agroytmek.fi

Lasse Berghagen Show

Borgå Idrottshall fr. 17/8 kl. 19.30
Pargas Sarlinska skolan lö. 18/8 kl. 19.00
Åminne Folkpark sö. 19.8 kl. 18.00

Gästartist: **Heléne Nyberg**
Thomas Enroths Kör och Orkester

Förköp: **Studio Ticket** eller se **lokalpressen!**
Info: www.termmusik.se

Evighetsmaskin!

Aira Samulin är inbiten användare av Bioteekkis Hainrusto + Viher-simpukka:

"Det knakar inte i lederna då jag tar två kapslar om dagen av preparatet, så det gör jag även i fortsättningen."
Pröva du också; hajbrosk stärker och grön-mussla smörjer!

BIOTEKIN Hainrusto+Viher-simpukka

- Innehåller viktiga byggstenar för lederna
- Ledernas rörlighet och spänst ökar
- Även för långvarig användning

Försäljning: hälso- och naturkostaffärer samt -avdelningar

BIOTEKKI OY
Tel. (02) 434 7000 • www.bioteekki.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste förse med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

VÄRDEGRUND TRO

"Det underbara djup som finns i varje religion och i varje god människa borde vara det budskap som når fram till våra barn, oavsett vilken tro de bekänner."

Emina Arnautovic i Vbl

PARTIPOLITIK ÄKTENSKAPSDEBATT

Carl Haglund mötte fältet

Svenska Folkpartiets nye ordförande Carl Haglund bekantade sig häromveckan med Österbotten, rapporterar Österbottens Tidning.

På ett möte på Strandcamping i det laesta-

dianskt präglade Larsmo väckte SFP:s ja till en könsneutral äktenskapslag på partidagen i sommar diskussion. Lokala sfp:are har övervägt sin framtid i partiet. Bengt Björkskog säger till ÖT att han beslutat stanna kvar. Andra, som Andreas Hjulfors, funderar fortfarande.

ELLY APPEL i Jakobstad hittar alltid något nytt i Bibeln, trots att hon läst boken varje dag under hela sitt liv.

Till Gud går jag var dag

Elly Appel tar över stafettpinnen i Kyrkpressens bibelstafett. Hon har vuxit upp med ett citat ur Matteusevangeliet.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**
FOTO: **JOHAN SANDBERG**

Elly Appel har vuxit upp i Oravais, jobbat som grundskollärarinna och är nu pensionär sedan många år tillbaka. Hon bor i Jakobstad tillsammans med sin man **Hans**. Hon har två vuxna barn och sex barnbarn och svarar gärna på Kyrkpressens frågor om Bibeln: det är en bok

som hon vuxit upp med.

Vilket bibelställe har betytt mycket för dig?

Matteusevangeliet 6:33: "Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också."

Varför är just det stället viktigt?

Jag läste det bibelordet efter skriftskolan, då jag var femton år. Gud lät mig förstå att kallelsen gäller nu, inte senare i livet. Jag minns att jag tänkte: Nu är Guds tid. Jag vågade inte säga nej.

Hur tidigt blev du bekant med ord från Bibeln?

Guds ord fick vi lära oss i söndagsskolan. Vi läste dagens text och lärarinnan förklarade innehållet i texten. Ett bibelord från dagens text skulle vi lära oss utantill. Vi fick

ett förråd av bibelord under barndomstiden. Och i skriftskolan fick vi lära oss Guds tio bud och Herrens bön och trosartiklarna.

Har bibelläsningen hjälpt dig?

Ja. Jag vet inte vart jag hade tagit vägen utan Guds ord.

I Bibeln står att Guds ord är levande och kraftigt. Det upplever jag. De ord jag lärde mig som barn finns kvar och kommer fram i mitt minne i all slags nöd och läge. De är en hälsning ovanifrån. Bibelläsning och bön varje dag gör att vi har en vän. Den helige Ande gör ordet levande. Vi vandrar med Herren som Abraham och vår vän följer oss hela vägen hem.

Finns det stunder då det inte varit så lätt?

Jesu vänner får också upple-

va sorger och besvikelser och obesvarade böner. Vi förstår inte alltid Herren men vi får lita på honom. Vi får sjunga som **Emil Gustafsson**: "Hur underligt, Herre, är allt vad du gör. Vem kan dina vägar förstå?"

Finns det något livsskede då Bibeln varit extra viktig för dig?

Särskilt under krigstiden. Jag brukade be att Gud skulle skydda oss för kriget och för vargarna.

När jag var ung kände jag

att ordet om att först söka Guds rike liksom omringade mig. Det var så tydligt att det var Herrens röst. Men ibland kändes det svårt att följa kallelsen för att jag var så ensam. Det var inte så vanligt i vår släkt att man hade en personlig tro.

Jag fick mycket hjälp av prästen **Helge Forsman**. Han hade kamratmöten för kristna ungdomar så att de skulle ha någonstans att gå.

Hur ofta brukar du läsa Bibeln?

Varje dag. Här i bibelbältet läser vi nog Bibeln!

Varför så ofta?

Bibelordet väglöder mig och tröstar mig, jag upplever att jag har en

vän. Till Gud går jag varje dag.

Vilket ställe läser du just nu?

Nu håller jag på med Jeremia och tycker att jag fått så mycket. Jag upplever att Herren är där.

Hittar du fortfarande något nytt trots att du läst Bibeln så länge?

Jo, jag upplever att Gud är där, att han är levande. Jag kan lägga alla sorger och bekymmer i hans hand. Jag har haft många sorger i mitt liv och märkt att i nöden är han närmast. Då kommer det alltid ett bibelord jag kan ta vara på.

Vem vill du ge stafettpinnen vidare till?

Det blir **Torvald Hjulfors** i Pedersöre.

AKTUELLT!

Pocketböcker för hängmattan!

Tomas Sjödin:

Ett brustet halleluja, Den enklaste glädjen, Eftervärme, När träden avlövas ser man längre från vårt kök, Reservkraft
7,90

I sommar hittar du oss bl.a. här:

- KU:s sommarläger i Pieksämäki 24–29.7
- Sacrum, Sandvikskajen 13, Helsingfors
- Nätbokhandeln

www.fontanamedia.fi

